

Искра Димитрова, ликовна уметничка

Инсталацијата како начин на изразување

Шпенг

Во средината на октомври во Стокхолм беше отворена изложба под наслов *По сидот*, на која со свои дела се претставија и тројца уметници од Македонија, Искра Димитрова, Игор Тошевски и Жанета Вангели. Димитрова се претстави со инсталацијата *Funiculus umbilicalis* (Папочна врвка)

По сидот

На изложбата, која ќе трае до февруари, има изложено дела од околу 140 автори од Источна и Централна Европа. Тие се фокусирани на настаните од средината на осумдесеттите до денес, период кој го одбележаа многу драматични политички и културни промени. Студената војна, појавувањето на голем број мали држави и нивната демократизација, војната на Балканот и многу други настани беа основните мотиви на изложбата.

- Учествував на изложбата во Стокхолм, по покана на главната кураторка на изложбата Бојана Пејик, која ги посети земјите од Источна Европа и според нејзиниот увид направи селекција на делата и уметниците. На изложбата учествуваа и Жанета Вангели и Игор Тошевски. Јас и Игор изложивме инсталации, а Жанета фотографии. Инсталацијата се состоеше од одливка од дел од моето тело (стомакот), поставена на маса прекриена со бела покривка, а опкружена со плексиглас, како една голема стаклена кутија во која публиката можеше да влезе. Одливката е изработена од силикон и од неа излегуваше пара. Преку инсталацијата сакав да направам асоцијации на бесконечноста на животот, и тоа преку папочната врвка како еден бескраен конец (потенцијалната врвка во утробата на женското тело како продолжение на таа од која сме отсечени од телото на нашите мајки). Оттука таа претставува непрекината животна нитка. Во инсталацијата, како и во сите мои инсталации, имаше звук - овојпат звук на болка. Целата таа атмосфера, бидејќи и одливката и масата беа бели, а плексигласот просирен, делуваше стерилно и асоцираше на болка. Од друга страна, беше вклучен и тактилниот момент, т.е. на по-

сетителите им беше дозволено да ја допираат одливката (наспроти она познато "Не допирај" беше поставена назнака на која пишуваше "Допри!"). Тоа не го направив случајно, бидејќи телото опкружено со пара изгледаше како некој штотуку изваден топол орган од утроба, кој за да се почувствува вистински, мораше да се допре. Оваа компонента ми беше многу важна. Од друга страна, инсталацијата (со фигурите на посетителите во неа) изгледаше како некоја стара алхе-

миска работилница - вели Искра Димитрова.

Импresии од изложбата

Искра вели дека изложбата *По сугоџ* е многу богата и успешна. Поради бројноста на делата просторот бил премал за нивно излагање.

- Изложбата се одржа во музејот Модерна, во кој има постојана поставка, а бројот на авторите-учесници и нивните дела беше огромен. Во делата што се изложени на *По сугоџ* најмногу имаше ангажирана уметност, но и други теми, кои ги обработуваа авторите. За презентацијата на делата и за нивната изработка беа користени разни технологии. Меѓу нив имаше слики, фотографии, скулпту-

ри, видеоанимации, филмови и инсталации - објаснува Искра.

Критика

- Рано е да зборувам за тоа, бидејќи изложбата ќе трае до февруари, па стручните списанија сè уште ги немаат објавено своите критики. Но, според зборовите на нашите шведски колеги, како и според личните контакти со повеќето новинари што се занимаваат со ликовна уметност, изложбата за нив е од огромно значење.

Дали ќе продолжат инсталациите да бидат нејзино единствено изразно средство?

- Откако дипломирав на Ликовната академија, почнав да работам инсталации. Со тек на време тие станаа мој примарен начин на изразување. Ги чувствувам за најблиски, бидејќи во себе вклучуваат неколку компоненти: освен визуелниот, тука се и тактилниот и звучниот елемент, а и динамиката. Во последните инсталации повеќе користам видео елементи. Секоја технологија може да се искористи на интересен начин, но според мене, технологијата може да се применува само ако го збогатува делото и ако има одредена функција во него - вели Искра.

Таа вели дека не би можела да одговори на прашањето дали инсталациите ќе бидат нејзино единствено средство на уметничко изразување. Едноставно не размислува за тоа, бидејќи смета оти тоа би ја однело во шематизираност.

- Би работела со сè што ќе може да ја изрази мојата мисла на најдобар можен начин. Не би сакала да имам предрасуди во работата и да избирам, односно да одбивам правци и техники.

Што значат за неа гостувањата во странство?

- Поканите од странство се можност и мотив да создадам дело, можност тоа да биде видено од тамошната публика и можност да остварам нови контакти, да се сретнам со поинаков начин на размислување, живот...

Планови

- Во преговори сум со некои галерии, но во принцип не сакам да зборувам сè додека не ја почнам реализацијата на делата. Најверојатно во декември ќе учествувам на интернационалното биенале во Тирана со нова видеоинсталација, а во почетокот на идната година би требало да учествувам на групна изложба во Токио. ■

Светлана К. Симоновска